

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Dominicæ in Septuagesima,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

in terris, & postea cum eo regnemus in caelis, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA. EPISTOLA beati Pauli Apostoli, I. Corinth. IX.

Nescitis quod hi, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium? Sic currite, vt comprehendatis. Omnis enim qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Et illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar. Nolo enim vos ignorare fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes in mari transierunt, & omnes in Mose baptizati sunt, in nube & in mari. Et omnes eandem escam spiritualem manducauerunt. Et omnes eundem potum spiritualem bibebant. Bibebant autem de spiritali conseqente eos petra. Petra autem erat Christus.

1. Cor. 10.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Satis ante hunc locum epistola Paulus explicat, quanta diligentia, quanto vteretur quoque studio ad promouendum Euangelium, cuius receptione multi saluarentur, quorumque ipse salutis promotor & participes esset. Tanta autem opera impendit Evangelicae promotioni, vt nihil negligeret, omnem moueret lapidem, omnia pateretur, omnia prospiceret quocaueret, ne scandalum pareret, aut offendiculum Euangelio. Qui enim, inquit, pro victoria & premio currunt, ab omnibus abstinent quae se impediunt, & quamuis omnes currant, omnium vnum idemque sit studium, vnus conatus, alios praecurrere: vnus tamen solus obtinet brauium. Hoc modo vult inducere, vt omnibus praecipua & vna sit cura, & quibus possint viribus currant, omneque robur suum extendant ad obtinendum brauium aeternae felicitatis. Quapropter dicit: Nescitis quod hi qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, & vnusquisque primus ad terminum spatij venire contendit, quo celerioris cursus sui obtineat praemium, non tamen omnes, sed vnus tantum accipit brauium, utpote qui primus ad meta terminumque cursus pertigerit? Hac Paulus vult nos similitudine docere, quod omnes debemus nos in anteriora extendere, nec aliter niti, quam ipsi velimus brauium obtinere. Conatus namque tuus benefaciendi eo se debet extendere, ac si tu ipse esse velis primus, qui caeteris velocior currat primusque veniat. Et quamuis conatus corporalis & virium in cursu viarum Dei proficiendi esse possit nimius, adeo vt non solum non promoueat, sed impediatur etiam celeritatem veniendi ad perfectionem virtutum, charitas tamen & deuotio in infinitum se potest extendere, vt nunquam tantum ames Deum, quin possis plus diligere. Nunquam tam magna est charitas, quin esse possit maior. Quapropter nullam vnquam tibi constituas mensuram charitatis, quam

1. Cor. 9.

Philip. 3.

S 3 attingit

F. VI
21

attigisse in hac vita tibi putes sufficere, nec terminum proficiendi, vltra quæ extendere te nolis, tibi præscribas: sed ad anteriora te extende, quod tamē semper intelligendum est de affectu charitatis, non de exercitio: de bona voluntate, non de voluntatis executione. Necessē enim est in exercitijs accipere charitatis esse mensuram, ne indiscretio nimitasq; & spiritum extinguat, & corporis eneruet vires. Sic igitur curre, sic in charitate cresce, a deo dilates & extendas affectum tuum ad placendum Domino Deo tuo, & ad eius amorem, vt omnium optes esse perfectissimus, deuotissimus, fidelissimus, acceptissimustq; Deo, & in eius seruitio cum primis strenuus. Id tamen haudquaquam fiat respectu tui ipsius, quo exaltationem aut præminentiam tui queras, sed intuitu Dei (quo illi a deo placere, a deo esse fidelis cupas, vt quicquid feceris, quantumuis dilexeris, minus te fecisse te imo nihil fecisse aestimes. Itaq; hic conatus omnium sit Christianorum in stadio huius vite ad cælestis regni brauiū currentium, vt nemo inferior, sed alius alio in charitate cupiat inueniri perfectior: quandoquidem omnis hic abest vanitas, omnis inhonestia abest cupiditas, sola ad desiderij extensionem erga Deum immensa flagrat charitas. Proinde omnes currant & laboris sui mercedē à Deo iuxta sua merita recipiant, licet vnus tantum præminentiam & cursum victoriam ante reliquos obtineat. Itaque sic currite, vt comprehendatis. Militiæ species amor est, discedite segnes. Quandoquidem *nemo ponens manum suam ad aratrum & respiciens retro, aptus est regno Dei*. Sic, inquam, currite, & cum tanto seruore, cum tanta diligentia ac patientia in cursu persequere, vt æternæ felicitatis brauium obtineatis. Currite faciendo quæ ad cursum iuuant, abijciendo quæ impediunt. Et quia vnus accipit brauium, quæris fortasse quis iste sit vnus? Vnitas Ecclesiæ. Vnitas eorum qui sunt corpus Christi. In hac vnitate quisquis est constitutus, & currit animo seruente, obtinebit brauiū æternæ felicitatis, tamen si beatis (vt idem Apostolus dicit de planetis, & stellis, alia sit claritas lunæ, alia solis, & stella differat à stella in claritate) differentia sit in gloria. Sumit autem & aliam similitudinem, qua nobis persuadeat seruorem & diligentiam, à pugile. Omnis enim, inquit, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere, quæ possent remorari in pugna luctantem. Hoc modo, quia militiæ est vita hominis super terrâ, incumbit nobis contra carnem & mundum pugnare quotidie, est quæ nobis colluctatio aduersus principatus & potestates, aduersus spirituales nequitias in cælestibus, ideo omnia impedimenta sunt nobis proficienda, quæ nihil ad pugnam faciunt, sed potius pugnantibus nocent. Huiusmodi vidit impedimentum in iuvene Christus, cui, vt venderet omnia, si vellet esse perfectus, consuluit. At ille tristis abscessit. De quo Christus discipulis: Quam, inquit, difficile, qui pecunias habent, intrabunt in regnum cælorum? Sunt igitur pecuniæ impedimentum, quia raro sine amore possidentur. Quapropter ei, qui pugnare contendit aduersus diabolum, temporalium bonorum cura amorq; ressecanda sunt, vt ad pugnam reddatur expeditior. Quod in alijs quoque rebus seruandum est, vnde sibi occasionem inuenit homo, qua retrahitur impediturve à Deo, quia vt dicit: Qui in agone habet luctari, ab omnibus se abstinere. Non ab vno tantum quæ noxia sunt abstinendum est. Agonistæ autem huiusmodi id insunt: laboris,

ria, vt corruptibilem accipiant coronam: nobis verò ideo abstinendum est ab his, quæ noxia sunt, quæve animam impediunt, vt coronâ percipiamus incorruptam, immarcescibilem, & æternam. Ego igitur, qui vt prædixi, omnia facio propter Euangelium, tam feruenter, tam fideliter & expedite curro ab omnibus, quæ retinere possunt, abfulutus & liber, nõ vt is, qui in incertum currit. Currit autem in incertum, qui sic viuunt, vt aliqua agat vnde speret, aliqua item agit, vnde desperet. Sic quoque pugno contra diabolum, & omnes tam animæ, quàm Dei hostes, non quasi aerem verberans, inaniter & absque fructu, aut sicut qui dirigit sagittas in aerem. Sed, vt hostem possim ferire, carnem scilicet & diabolum, castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Vides quid exèpli causa posuerit Paulus, quo probare, quàm non inutiliter curraut pugnet, voluit? Nempe contradicentibus omnibus Lutheranis & detestantibus, id in testimoniũ assumpsit, quod castigaret corpus suũ quam castigatione ex humilitate quoque sibi quasi necessariã cõsuetur, subiungens: Ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Væ tibi miser Paule, quomodo excidisti à Deo, vt in abstinentijs & carnis macerationibus remedium quæras contra petulantiam carnis, in hisque confidas? Nescis quia Lutherani hæc omnia abijciunt, & ociosa se fide saluari sperant? An ignoras, quod propterea monasteria sua deseruerunt, quia graue ibi eis erat carnem mortificare, luxuriamque vincere, vt hoc profiterentur Euangelium, hanc sectam, ad quam non segnius, quàm Paulus ad brauiũ cucurrerunt) in qua impunè inculpateque sibi licet edere, & cum mulieribus fornicari Moabitibus? Sed abfit, vt in ieiunijs & carnis castigationibus fideret Paulus: sciuit tamen ea esse necessaria vtilissimamque spiritui. Quæ Lutheranis non aliam ob causam, inuisa sunt & inutilia videntur, quia secundum carnem viuere (licet id erubescant fateri) eorum professio est & institutum, non opera carnis spiritu mortificare. Vult autem Paulus nos docere hoc suo exemplo, ne in hoc solo cõfidamus, quod baptizati sumus, & à peccatis omnibus superioribus semel mundati, escam quoque corporis & sanguinis Domini percipimus: quasi Deus propterea, quæ inter imãterauimus peccata, dissimulat, aut impunita relinquit. Sed currere & pugnare, inquit, debet omnis Christianus, quamdiu in huius vitæ stadio est constitutus, sicut ego, ne post omnia bona, quæ à Deo misericorditer accepit, adhuc reprobus efficiatur. Siquidem vt de Hebræis, inquit, aliquid inferam, qui nostri figuram tenuerunt: Nolo vos ignorare fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt eos protegente ab æstu solis in die, & ab Aegyptijs abscondente, & omnes mare transierunt, hoc est, per alueum maris, per omnipotentiam Dei desiccatum, in quo eorum persecutores relabentibus vndis perierunt & omnes in Mose baptizati sunt figuratim in nube & mari, quia signum baptismatis acceperunt, & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt, puta manna. Quod cibus vocatur spiritalis, tamen si corporaliter respiciebat & corporeum esset alimentum, vel propterea, quod virtute diuina & ministerio generabatur Angelorum in ære. Et omnes eundem potum spirituale biberunt emanantem de petra, quã Moyses virga percusserat. Dicitur autem potus spiritalis, quia naturali modo de petra non fluxit, sed spiritali gratia & miraculo. Vel quia nobis potum

In huius
partis hære-
ticos sedi-
osos.

Gal. 5.

Exod. 13. 14.

Exod. 16.

Numer. 11.
Deute. 8.

Exod. 17.
Numer. 20.

S. 4. Chri.

F. VI
21

Christi sanguinis præfigurabat. Bibebant autẽ de spirituali petra eos consequente, id est, desiderijs eorum feruente. Aut consequente eorũ petra, id est, Christo per totum eremum, vt vbicunq; desiderent humana subsidia constitutis in via, ibi Christus in petra significatus eis necessaria ministrabat. Ideo sequitur: Petra autem erat Christus, non re, sed figura & præfiguratione.

EXEGESIS EUANGELII EIVSDEM
Dominica, Septuagesima, Matthæi XX.

Septuagesimæ mysteriũ quod.

In hac Dominica filij hodierna Septuagesimam inchoamus, in qua lætitiæ cantica ex officio subducimus diuino, sic statuentem Ecclesia, vt hodie deuotionem nostram recolamus, qua humanum genus multipliciter deuiavit à creatore suo, lapsuq; mirabili à paradisi amenitate exclusum, suo merito cecidit in multiplicem miseriam. Cecidit enim, vt dixi, ab incolatu paradisi, in exilium hoc, quo viuimus, laboriosum. Cecidit de vita in mortem, de requie ad inquietudinem, de pace ad perturbationes, de incolumitate & tranquillitate ad afflictionem. Hæc autem omnia primi nobis parentes ac successoribus nostris in paradiso sua comparauerunt præuaricatione. Recolimus igitur humani generis lapsum statusq; nostri miseriam in luctu & tristitia. Idcirco hodie quoque legitur Euangelium, quod nostri nobis exilij indicat laborem & conatum, per quem à labore iterum ad requiem, ab afflictioneq; ad pacem redire contendimus. Est enim laboriosa hæc nostra vita, & exilium nobis calomitosum in poenitentiam datum, vt peregrinantes per varias difficultates ad patriam quam amisimus, reuertamur. Huius autem laboris nobis in hoc Enangelio Dominus Iesus narrat similitudinem, dicens:

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exijt primo manẽ conducere operarios in vineam suam.

Iob 1.

Homo natus ad laborem dicitur, quomodo auis ad volandum. Et hoc maxime in hoc exilio, in quo nobis à Deo dictum est: *In sudore vultus tui visceris panem tuo.* Admonet itaque nos per similitudinem Christus, non otio indulgendum, sed labori, quo æternam, iuxta suam conuentionem, hoc est, iuxta suam misericordissimã promissionẽ ab eodem recipiamus mercedẽ.

Genes. 1.

Dicit igitur: Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, ac si diceret: *Negotium & status Ecclesiæ militantis comparari potest homini patrifamilias, qui exijt primo manẽ conducere operarios in vineam suam.* Homo iste paterfamilias, Deus est omnipotens, qui triplicem habet familiam, cælestium, terrestrium & infernorum. Prima est familia filiorum cum patre regnantium. Secunda familia est militum pro honore patris & sua salute pugnantium, Tertia familia est incarcerationum, & operum suorum malorum poenas soluentium. Ad secundam familiam pertinet, quicquid hic de his, qui conducuntur in vineam, dicitur. Est enim vinea præsens Ecclesia, quæ regno assimilatur cælorum, quia in ea, & non alibi negotium agitur, quo perueniatur ad regnum cælorum. Deus autem Pater idcirco homo dicitur propter pietatem, pater autem familias propter gubernationem.

Familia Dei triplex quæ.

Vinea quid mystice significet.

F. VI
21

mem. Exit autem non mutando locum, sed diffundendo pietatem. Exit, sed nihilominus ubique manens, ubique operans, omnia gubernans, omnia servans. Exire tamen dicitur, ubi novos producit effectus. Verbi gratia: In mundum venisse dicitur, quia in mundo assumpsit carnem. In hominem quoque venire dicitur, quando novi aliquid in homine operatur, charitasque diffundit fervorem. Dies hic significat aetatem mundi, seu aetatem hominis. Diversae itaque aetates, diversae sunt horae diei. Manè igitur, aetatem significat primam mundi, puta tempus illud ab Adam vsque ad Noe. Exijt ergo pater familias manè, hoc est, in principio mundi conducere operarios, id est, iustos quoslibet, qui intermedio hoc tempore, scilicet inter Adà & Noe, exierunt, quos misit in vineam suam, id est, in ecclesiam suam, ut alios quoque edificarent verbo & opere, & unusquisque hæc dona, quæ accipit à Deo, proximis suis libenter impartiat, ad cooperandam omnium salutem. Ad hoc enim accepit quilibet à Deo talenta seu dona, non ut in terram fodiat, nec ut sibi soli his utatur aut abscondat, sed in utilitatem proferat multorum. Unde dicit Paulus: *Ego plantavi. Apollo rigavit.* Hoc igitur est in vinea Domini operari, donis à Deo acceptis in gloriam patrisfamilias, & in fertilitatem vineæ vi. Vineam enim ex operarijs ipsis constituitur. Hi enim qui in vinea Domini operantur, sunt ipsa vinea, aut vites in vinea. Quemadmodum enim Ecclesie membra Ecclesiam constituunt, sic operarij, qui etiam vites dicuntur seu palmites, constitunt vineam. Christus tamen se nominat vitem. *Ego sum vitis*, inquit, & *Pater meus agricola est.* Nos verò vocat palmites, qui sub triplici sunt discrimine. Sunt nanque palmites in vite, id est, in Christo per fidem manentes, sed non virent, nec fructum adferunt per operationem. De his dicit: *Omnes palmites in me scilicet manentem, non ferentem fructum, tollent eum.* Hi sunt peccatores, sed fideles. Sunt alij palmites excisi aridique ad solium ignem idonei. Hi sunt hæretici & schismatici, qui nec Christo inhærent per fidem, nec per operationem. Vtrique palmites supradicti ad ignem, si ita inveniuntur in fine, projiciuntur. De his dicit Christus: *Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet. Et colligent eum, & in ignem mittent.* Tertij sunt palmites, qui in vite, id est, in Christo manent per fidem & operationem. De his Christus: *Qui manet, inquit, in me & ego in eo, hic fert fructum multum.*

Conventionem autem factam cum operarijs ex denario diurno, misit eos in vineam suam.

Conventio patrisfamilias cum operarijs est promissio mercedis, promissio æternæ retributionis, æternæ vitæ. Denarius præmium est seu felicitas æterna, debita ex promisso diuino, iuxta dignam operationem, observantiamque decalogi præceptorum Dei. Denarius enim olim ut quidam dicunt, decem nummis computabatur. Dicitur autem diurnus, quia pro eo continuè laboratur, & quotidie regnum cælesti ingredientibus datur. In prima hac mundi aetate misit Adam, Abel, Enoch, Seth, & quotquot fuerunt sancti vsque ad Noe. Sciendum in hoc labore spirituali nunquam deesse consolationem laboris, spemque præmij. In labore verò seu operatione corporali sæpenuero & opus & opera perditur, spes quoque & præmij & fructus

Ioan. 1.
Manè quid signet.
Math. 27.
1. Cor. 3.
Ioan. 15.
palmitum differentia triplex.
I.
II.
Ibidem.
III.
Ibidem.
Denarius diurnus quid sit.

os con-
tra, id
ubidia
ministra
præf-
ua læti-
e hodie
pliciter
lusum,
ab in-
de vita
de in-
mi no-
præ-
miferi-
quod
iterum
in labo-
am da-
ifimus,
as leus
qui ex
Et hoc
ut in ve-
in otio
hoc est,
ercedit
ic si di-
ini pa-
suam.
fami-
rū cum
& sui
suorū
requi-
ens Ec-
potum
deirco
natio-
nem.

fructus luditur. Nam hominum impostura nonnunquam operantem fallit, nonnunquam quoque gratis laborem impendit, quia nullus respondet fructus propter sterilitatem, aut propter aeris inclementiam, aliamve, siue terræ, siue temporis conditionem malam. Nam in vinea temporali, aut in agro sæpe operatio, quamuis ardua nil proficit, neque fructum, neque gratiam, aut consolationem operanti referens. At in opere spirituali nunquam conscientia deest hæc consolatio, quod iusta operatus sis. Est enim honestum, iucundum delectabileque cuicumque homini, quoties recolit se bene egisse, aut bene operatum esse. Est etiam bene operanti alia consolatio maxima, credere se Deum habere propitium & amicum. Quamuis enim et operibus suis nemo sibi fiduciam promittat, nec consolationem accipiat, id enim humilitas prohibet, qua fit, ut si etiam iustus vir, qui bene egerit, id omnino ignoret, aut non iudicet bonum non operans tamen bonum, certam habet conscientiam, quod Dei præcepta non seruat. Non seruantibus autem Dei mandata non potest esse spei bonæ consolatio, sed futuri supplicij metus.

Hora tertia
quid de
figura
mythice.

Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro ociosos, & dixit illis:

Tertia hora est decursus mundi à Noe vsque ad Abraham, constituitur secundum ætatem mundi. Et inuenit stantes ociosos. Quisquis enim fidem non habet ociosus est. Cum autem fides non recipiatur per infusionem & reuelationem, omnis homo in se, & iuxta naturam suam consideratus, infidelis & extra vineam constitutus est, idcirco iure dicitur ociosus. Inueniuntur autem in foro, id est, in seculo isto negotiationibus, emptionibus & venditionibus, lucris quoque & damnis expositi. Ibi enim plerique pro commodis delectationibusque corporeis spiritualia bona, puta Dei gratiam, Dei dona, virtutes, consolationes spirituales & præmia æterna sibi comparant. Nō vt emptionis modo iuste ac digne pendant præciū pro bonis spiritualibus, sed quod Deus adeo sit misericors, adeo liberalis, vt non possit non reddere centuplum, quemadmodum promittit his, qui vel simpli illi offerunt, hoc interim sibi pro illius amore, quod delectat, subrahentes. Alij rursus vt nature quam gratia bona vendunt pro temporalibus lucris, aut pro carnis delectationibus. Emunt igitur quidam regnum cælorum, nonnulli infernum comparant.

Math. 9.

Zacch. 13.

Math. 19.

Matth. 5.

Isaie 56.

Math. 19.

Quomodo, inquis, emitur regnum cælorum? Audiendo Christi vocem *Vade & vende omnia que possides, & da pauperibus, & sequere me: & habebis thesaurum in celo.* Itemque: *Omnis, qui reliquerit agrum aut uxorem, aut parentes, aut filios, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Item: *Beati pauperes spiritus, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Emitur igitur regnum cælorum paupertate, seu omnium rerum abdicatione. Emitur etiam castitate. Unde per Esaiam Dominus dicit: *Non dicat eunuchus: Ecce ego lignum aridum. Quia his dicit Dominus eunuchis: Qui custodierint Sabbata mea, & eligerint, que ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen meum: ut a filiis & filiabus. Nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.* Hi sunt eunuchi, qui (vt Christus dicit) seipfos castrant propter regnum cælorum, qui

neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in caelis. Verum quomodo, inquis, emittitur infernus, aut quis vult emere gehennam ignis? Omnis avarus & immundus & alij criminosi omnes, de quibus Apostolus pronunciat, quod regnum Dei non consequentur, comparant sibi infernum: praefert enim voluptates suas Deo eiusque regno, spoliantes se eius gratia eiusque beatitudine pro noxijs, immundis, breuissimisque delectationibus. Et quid mirum est, si operibus malis emittitur infernus ac daemonum societas, quando seruus etiam piger & inutilis eijcitur in tenebras exteriores, quando negligens, qui non facit fructum bonum ac sterilis, in ignem mittitur? Redeamus ad textum, & audiamus quid paterfamilias his, quos hora conduxit tertia, locutus sit. Ait namque illis:

Itē & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt.

Iuxta modum ac mensuram charitatis vestrae reddetur vobis merces aeterna, quae non minor erit meritis vestris, sed tam incomparabiliter, quam misericorditer ea excedet. De hac mercede scriptum est: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, dare unicuique secundum opera sua.* id est, iuxta exigentiam meritorum suorum. Illi autem abierunt, hoc est, à vitijs ad virtutes, ab operatione mala, & à bonorum sterilitate operum, ad bonorum operum fecunditatem.

Iterum autem exijt circa sextam & nonam horam, & fecit similiter.

Circa horam sextam & nonam inuenit, quos simili modo conduceret mitteretque in vineam suam. Sexta hora tertia est aetas mundi, extendens se ad Abraham vsque ad Moysen. In hac aetate missus in vineam est operari Abraham, Isaac, Iacob, duodecimque Patriarchae cum reliquis iustis. Porro à Moysē vsque ad Christum, quicquid temporis interfluit, nonam constituit horam, quartamque mundi aetatem. In hac aetate Moyses, Iosue, Aaron, Dauid, Ezechias, Iosias, ceterique reges & iudices boni cum Samuele & Prophetis reliquis, cum principibus & sacerdotibus intrarunt vineam Domini, & quod bonum est operando, vineam Domini excoluerunt. In hac aetate Iob quoque, & nonnulli alij ex Gentibus ad Domini vineam sunt vocati.

Circa undecimam verò horam exijt, & inuenit alios stantes ociosos, & dixit illis: Quid statis hic tota die ociosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Itē & vos in vineam meam.

Hora undecima tempus est Evangelicae legis ac gratiae. Tunc enim quinta aetas mundi incipit, in qua paterfamilias suum Filium misit in vineam suam cum Apostolis, Sanctisque omnibus, tum praedicatoribus, tum alijs quibuslibet credentibus, & ea, quae recta sunt, operantibus, qui non minus opere docent & exemplo, quam verbo. Quotquot enim fuerunt à tempore Christi, erunt vsque ad finem mundi, ubi aetas haec terminabitur in hanc aetatem suscipiuntur numerandi. Exijt itaque circa undecimam, & inuenit

T 2 alios

F. VI
21

Gregor.

alios stantes in foro ociosos. Qui sunt isti alij, nisi gentes à Iudæis (qui ante referuntur vocati) moribus diuisi, atque sine Deo viuentes in hoc mundo ociosi? Et dixit eis: Quid statis hic tota die ociosi? Qui transacto longo mundi tempore pro salute sua laborare negligebant, quasi ociosi adhuc in foro stabant, ideo responderunt, quia nemo nos cōduxit. Nemo prophetarum, nemo ad gentes patriarcharum missus fuerat, nemo eis viam salutis predicauerat, idcirco dicunt: Nemo nos conduxit, nemo nos quid agere debemus, instituit. Idololatria nanque vbiq̃, dum Christus in mundum veniret, regnabat. Dicit autem & illis: Ite & vos in vineam meam, id est, in ouile meum. De his enim ouibus per Apostolos suos conuertendis Christus loquebatur: *Alas oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient. Et fiet vnum ouile & vnus pastor.* De Gentibus hoc dictum intelligimus, per Apostolos & Doctores sanctos vsque in finem mundi conuertendis.

Ioan. 10.

Cum autem serò factum esset, dicit Dominus vineæ procuratori suo: *Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad primos.*

Matth. 7.

2. Theff. 4.

Ioan. 5.

Vocare operarios quid sit.

Ioan. 17.

Quum serò factum esset, cum finis adesset mudi, dixit Dominus vineæ, hoc est, Deus Pater, suo procuratori, hoc est, Christo Filio suo, cui data est omnis potestas à Patre in cælo & in terra. *Voca operarios, & redde illis mercedem.* Voca eos ad iudiciū, qui in Ecclesia laborauerunt fideliter. Ipse enim Dominus tūc in iussu & in voce Archægeli, & in tuba Dei descendet de cælo. Et vt alibi dicitur: *Veniet tunc hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem eius.* Vocare itaque operarios, est labori diei & mundo finem imponere, & reddere operarijs mercedē, ist est, vitam æternam. *Hæc est autem, inquit, vita æterna, vt cognoscant te solum Deū verum, & quē misisti Iesum Christum.* Nihil itaq̃ aliud est dicere: *Voca operarios, quàm mortuos resurgere iube, & tantquam iudex viuorū & mortuorū, redde illis mercedem, incipiens à nouissimis, ab his scilicet, qui circa vndecimam venerunt, hoc est, ab his, qui tempore gratiæ vocati sunt.* Hi enim quasi citius remunerati sunt, quàm priores alij, qui ante Christi natiuitatē operati sunt in vinea, quia multo breuiori tempore à regno cælorū, & à perceptione cælestis beatitudinis sunt dilatati. Antiqui enim Patres longo tempore post mortem suam (cum necdum illis referatus fuerat Christi passione aditus regni cælorum) expectarunt in limbo suæ captiuitatis liberationē. Porrò in nouo testamento Gentes mox vbi à corpore fuerint absoluti, remunerationem, quo ad animam, beatitudinis æternæ accipiunt. Vicinior quoque illis consummanda beatitudo, quo ad gloriam corporis fuit, quia quanto ab eorum morte ad resurrectionem vniuersalem propius illa distabat, tanto citius dici possunt alij, qui diu ante sunt mortui, laboris sui præmium recepisse.

Cum venissent ergo, qui circa horam vndecimam venerant; acceperunt singulos denarios.

Gentiles, & qui tardè conuersi sunt ad Christum, receperunt singulos denarios, hoc est, mercedem, quam promiserat paterfamilias his qui
circa

circa horam fuerant primam conducti. Receperunt singulos denarios, non quod multi sint denarij, siue dij, siue beatitudines, sed vnus tantum est Deus, vna beatitudo, vnus denarius: & hoc quatenus loquimur de eo, qui beatificat, confert aut causat beatitudinem. Nam si loquamur de his, qui participant beatitudinem, seu qui recipiunt Deum siue denarium, tunc sunt multæ fructiones aut visiones, vbi singuli beati habent suam. Secundum Augustinum enim visio Dei est tota merces regni cælestis.

Venientes autem & primi, arbitrati sunt, quod plus essent accepturi. Acceperunt autem & ipsi singulos denarios.

Venientes primi, hi scilicet, qui ad vineam ante illos, qui circa vndecimam venerant, missi diutius fuerunt operati, arbitrati sunt, quod plus essent accepturi propter opus plus diuturnum, acceperunt autem & hi singulos denarios. Non intelligendum est omnes in gloria beatitudinis esse pares, sed iuxta discretionem meritorum, alios alijs esse superiores aut clariore, ita tamen beatos singulos, vt nulli quid desit, ita plenos, vt capere plus non possint. Est enim dolium vino plenum, est etiam bathus, aut quarta aut vasculum paruulum plenum, vtrobique est plenitudo, magna tamen est differentia plenitudinis huius, iuxta vasorum magnitudinis seu capacitatis differentiam. Pari modo iuxta merita vniuscuiusque, quantum capere potest, omnibus erit beatitudinis plenitudo. Erit tamen magnum discrimen seu differentia claritatis: quando quidem stella differt à stella in claritate, & quomodo hic dispares sunt electi in merito ac gratia, ita erunt quoque non æquales omnes in gloria, licet omnes perfecte sint beati. Sciendum quoque, Deum in remuneratione, seu mercedis collatione non attendere solum ad laboris arduum, operis difficultatem, operumque multitudinem, sed ad charitatis magnitudinem atque feruorem, iuxta quem meritum essentialè mensuratur, & ad cordis munditiam, quæ iuxta gradus suos perfectius & clarius, aut imperfectius Deum videbit. Charitati enim essentialè præmium respondebit. Porro laboris magnitudini & similibus circumstantijs redditur præmium accidentale, iuxta quod maior aut minor fuerit operis difficultas.

Et accipientes murmurabant aduersus patrem familias, dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & æstus?

Regnum cælorum murmuratorum nemo intrat. Quomodo ergo aliqui referuntur mercedem beatitudinis accipientes murmurasse? Dicendum, eos murmurasse, id est, admiratos fuisse seu expauisse incomprehensibilem diuinæ benignitatis multitudinem, quæ in omnes, præcipue autem in eos, qui circa vndecimam sunt horam vocati, erat tanta, vt non mirum esset primos murmurare contra patrem familias, si murmurare possent. Aut esto, quod aliqui possent murmurare, hæc & similia dicerent: Hi vna hora fecerunt, & pares eos nobis fecisti (scilicet in præmio) qui portauimus pondus diei & æstus, id est, qui maiores laboris, temporis, sudorisque portauimus difficultates. Hic colligitur vndecimam horam vltimam fuisse diei, & æstus.

T. 3. vsque

Gregor.
In remuneratione quid Deus attendat.

Vndecima hora qua sit.

E. VI
21

Ioan. II.
Math. 27.

vsque ad duodecimam, quæ diei erat finis, indeque conijcitur sextam fuisse meridiem, Christo testante: *Nõnne duodecim hora sunt dies?* Sequitur itaque sexta hora fuisse meridiem, qua Christus Dominus noster fuit crucifixus, nonam verò tertiam horam fuisse post meridiem, qua in cruce mortuus est Iesus.

At ille respondens vni eorum, dixit: Amice, non facio tibi iniuriam. Nõnne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade. Volo autem & huic nouissimo dare, sicut & tibi. An non licet mihi, quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi primi & primi nouissimi.

In parabolis
Christi quid
potissimum
spectandum
sit.

Qui inter murmuratores recensebatur, cuidam Dominus respondit: Amice, non facio tibi iniuriam. Si tibi quod promisi dederò, nullam facio tibi iniuriam, tamen si alteri plus dederò, quam tu fortasse aut ille meruerit. Nõnne mihi licet dare, & supererogare etiã vltra meritum, quæ volo? Num subiectus alicui addictus ve sum, vt quod mihi libet, non liceat facere? Si considerationes argumentationesque tuæ erroneæ sint aut iniquæ, ego tamen nihilo minus bonus sum, & iudicia mea vera & iusta sunt. Sciendum Evangelium hoc parabolicum esse, & similitudinem narrare. In similitudine autem & parabola, non oportet partes comparandas omninò siue ad omnia, sed in his tantum iuxta quæ data est similitudo, quadrare. Hic enim tanta, vt dixi, misericordia ostenditur Dei, vt æquitatem humanam quoque videatur excedere, atque (si fieri in illa vita id posset) murmurandi occasionem inuidiæque præstare materiam. Sic erunt nouissimi, scilicet in labore & conductione primi, & primi nouissimi.

Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Multi ad fidem sunt vocati & baptismi gratiam assecuti, pauci verò electi, id est, prædestinati ad vitam, & gloriam adepturi. Neminem puto, nisi stipes & lapides non terret hoc verbum, neque parum neque leuiter, & facit de suis meritis quemuis, si qua sunt (humilis enim sui cognitor non inuenit in se, quæ æstimet enumeretve merita) prorsus diffidere. Certi enim sumus omnes nos esse vocatos, verum an electi simus, nescimus. Non potest autem veritas fallere, quæ ex multis vocatis dicit electos nisi paucos saluari. Cogitet igitur vnusquisque nostrum & timeat fortasse se non esse electum. Inquirat si in statu suo, si in officio, si in operibus suis, occupationibus atque negotijs inueniat quo non potest intrari in regnum cælorum. Si inuenit, doleat, poeniteat, corrigat & confidat, quia Deus poenitentes non abiicit. Curate igitur filijne vita vestra contrarium vobis præbeat & testimonium & argumentum, puta vt non sitis de illis paucis, qui sunt electi Dei, clamante hoc aduersum vos etiam vita vestra. Misericordiam autem nobis omnibus largiatur Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO

DOMINICAE SEPTVAGESIMAE.
SERMO IN EADEM DOMINICA.

37

*Quam multiplex Dei vocatio, quam utilis labor, quamque
ocium sit perniciosum.*

Simile est regnum celorum hominis patris familias, qui exijt primo manè conducere
operarios in vineam suam. Matthæi vigesimo. Per hanc vineam vniuer-
sa Ecclesia significatur incipiens ab Abel vsque ad vltimum electum signet.
circa finem mundi. Hi omnes sunt palmites vitis huius fertilissimæ, scilicet
Christi, qui dicit: *Ego sum vitis vera, vos palmites.* Itaque nos sumus palmites
quibus constituitur vinea, germina scilicet vitis fructuosissimæ Christi.
Cum itaque vitis huius simus palmites, nihilominus operarij in vineam
conducimur, quo nobis & proximis nostris salutem operemur, rescantes
ex nobis quicquid noxium est, & plantantes confirmantesque quicquid salu-
tiferum est. Atque ideo & vinea sumus, & in vinea operamur. Non tamen
æquè ad hanc vineam, hoc est, ad obseruantiam Euangelicam seu ad pœni-
tentiam, ad modum rectè colendi Deum, & ad Dei seruitutem vocamur.
Quidam enim mox ab utero matris vocantur ad Dei cognitionem studiu-
mque bonæ vitæ. Hi primo manè à patrefamilias in vineam suam sunt
conducti, in prima scilicet ætate eorum. Hæc autem incipit, quando puer
doli est capax, quod tempus non æquè in omnibus incipit. Alij enim alijs
prudentiores callidioresque sunt, citiusque capiunt. Est itaque ætas illa
quæ circa decimumtertium annum terminatur. In hac ætate multi san-
ctorum vocati sunt, puta Ioannes Baptista, sanctus Nicolaus, sanctus Vitus,
alijque multi, qui martyrium quoque pro Christi passi sunt. O quam feli-
ces quos Dominus præuenerit in benedictionibus dulcedinis suæ, copijs
gratiarum, timore suo sancto, reliquisque Spiritus sancti eos donis con-
fortans, & adhuc infantes præseruans à corruptione vitiorum ac peccato-
rum. O quanta est gratia Dei quæ homini data seruat innocentiam. Quam
plangenda verò negligentia & infidelitas parentum patrinoꝝque, qui te-
nentur teneram hanc ætatem instituere docereque ad orationem, ad Dei cul-
tum & amorem, ad præceptorum obseruantiam diuinorum, ad opera pie-
tatis & misericordiæ, ad legem charitatis fraternæ, & vt Dei timorem in se
nutriant, summo perè cauentes ne peccent. Heu quanta est perditio & dam-
natio puerorum ex negligenti custodia parentum. Heu quam grauitè hæc
non in pueris, sed & in parentibus qui in pueritia nimis dissimulauerunt,
aut eos nimis carnaliter dilexerunt (quare malè affueti peccare didicerunt
penè infantes) punietur. Filij charissimi per Deum Omnipotentem vos ob-
secro, omne studium vestrum, idque vigilantissimum sit pueros vestros,
quam citò quatuor aut quinque attigerint annos, docere, pro captu eo-
rum qualicumque timere Deum, eis prohibere malum, castigare in eis
peccatum, promissis quoque eos, imò & laudibus & muneribus allicere
ad bonum, & vt studiosi sint virtutum atque misericordes, continuè eos
admonere, vrgere, atque ab omni lasciuia, petulantia, dissolutione nimia,
ab impudico sermone, omni que inhonestate, ac à proximi iniuria arcere.
Curetis vt in vineam Domini, hoc est, in Dei cultum se tradant, vt ad
innocentiæ studium, ad bonæ famæ conseruationem, & ad pœnitentiæ
opera,

Vinea quid

Ioan. 15.

Prima ho-
minis ætas
quæ sit.

Psal. 20.

Pueri que-
nam docean-
tur à parenti-
bus.

opera, utpote in remedium contra futura peccata instituantur. Est præterea magnopere aduertendum omni puero Christiano, ut cum cõperit vti ratione, & intelligere quid eligendum, quid ve respuendum. Eligat itaque sibi Deum suum, cui optet seruire, cui statuat obedire, cui semper velit inhzere, cui denique summopere studeat placere omnibus diebus vitæ suæ. Hac enim prima conuersio ad Deum, qua sibi puer Deum eligit, statuitque eius nunquam negligere beneplacitum, operabitur in homine exercebitque perpetuò spiritum salutis. Porro circa tertiam horam quosdam vocat in vineam suam: & hi sunt qui in secunda sunt ætate vitæ suæ, à decimo tertio anno scilicet vsque ad vigesimum quartum, aut vsque ad trigessimum annum. Tunc enim maximè vocat eos, quos ad viam trahere vult salutis. In hac enim ætate Apostolus Ioannes vocatus est. In hac ætate hodiè quoque admonasteria, ad pœnitentiam, & ad alia benè viuendi genera homines vocantur. Tertia ætas est hominis, quæ per horam sextam significatur, & circa vigesimum quartum, aut circa trigessimum annum incipit, terminatur verò circa quinquagesimum annum. In hac ætate sanctus Augustinus, Ambrosius, Germanus, ac innumeri alij sancti vocati sunt. In hac ætate Paulus quoque, item alij multi sancti vocati sunt, qui in vineam Dei sunt vocati, magnòque cum fœnore laborarunt. Quarta ætas hominis, est hora nona, quæ in homine incipit circa annum quinquagesimum, & terminatur circa septuagesimum annum. Tunc enim homo deficiens in senectam inclinatur. Cæterum periculosum est valdè, pœnitentiæ tempus atque viam salutis in senectam ipsam (quando iam vires deficiunt ad laborandum) differre. Quis enim sibi audeat promittere ut ad senectam perueniat? Et si attigerit, quis illi promittet, aut vnde securus est, quod misericordem Dominum inuocabit? Timendum namque est valdè, ne is, qui dum potest peccare, Deum pro misericordia inuocare noluerit, differens conuersionem vltro in futura tempora, cum ad extrema venerit vitæ, & iam ei longius peccare non liceat, tunc non poterit etiam Dominum inuocare pro venia, propterea quod diuino iudicio tunc obscuratus, obstinatus, impenitens, & plerumque desperans inueniatur. Omnibus tamen promittit Christus hic veniam, quacumque hora genuerit homo verè pœnitens. Vult igitur in hac nos docere parabola, nullum tempus esse ineptum ad Dei seruitutem, sed quosdam in infantia, quosdam in pueritia: nonnullos rursus alios in virili ætate, in extrema demum senectute aliquos incipere Deo seruire & piè viuere. Quocirca nemo superbiat, nemo se iactet mande se vocatum, diu se laborasse, ab adolescentiaque iugum Domini portasse, nemo præ se alium contemnat, nemo quoque tardè vocatus desperet, qua misericordia Dei bonitasque eiusdem est inuestigabilis, quæ hic nouissimis dedit sicut primis imò ex nouissimis fecit primos. Quicumque ergo vocati tardè venerunt, hoc ipsum feruore charitatis, ac studio pœnitendi vehementiori suppleant, quod tarditate conuersionis neglexerunt. Nemo tamen in infantia, pueritia, virilitate admonitus, in senectute benè viuere differat. Graue enim & ingratitude intolerabile est vitium, ut vocatus monitusque sæpius à Deo ad conuersionem, obsurdescas, ipsumque Dominum ad cordis tui ostium crebrius pulsantem excludas. Est præterea ætas senectutis, nisi à pueritia seruitutem

Prima puero-
rum ad De-
um conuer-
sio quam sit
vtilis.
Ætas homi-
nis secunda.

Ætas tertia.

Ætas quarta.

Pœnitenti-
am in senectam
differre cur
periculosum
sit.

Exech. 12.

uitatem Dei continueris, perseuerans sub iugo Domini, exercitijs spiritus, aut penitentiae haudquaquam congrua. Difficile namque est assuetam relinquere, seu assuetis carere. Quare nisi gratia Dei, superabundauerit in homine, difficillimum tunc erit primae conuersionis iacere in senectute bonum fundamentum. Dicitur enim in malitia inueteratis senibus: *Si mutare potest* *Asiops pellem suam, & pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere, quum* *aduertit malum.* Ediuerso uero de adolescente Deum timente dicitur: *Adolescens iuxta uiam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Bonum igitur est filij charissimi, uero qui Domini iugum portauerit ab adolescentia sua. Felix quoque est poenitentia, quae tunc, dum si uelit homo ultra peccare possit, eligitur, peccandi quae ueniam sibi ipsi intercedit. Ea uero poenitentia quae ex necessitate (quia peccandi tempus & copia non datur) homini accidit, raro est uoluntaria, raro optata, raro fructuosa. Est itaque nobis haec eruditio data (ut dixi) ne quod diu seruierimus Deo, gloriemur: quia & nouissimos Deus non solum recepit, sed & praetulit primis, ne etiam quemuis peccantem iudicemus, quia potens est Deus illum uel in extremo uitae conuertere. Postremo ne & nos quoque desperemus, licet tarde, uero tamen ad Deum conuersi: quia propterea ne huiusmodi desperent, illos ante alios remunerauit, qui fuerunt nouissimi, tantum abfuit ut illis tarditatem exprobraret. Secundum quod in Euangelio hoc nos erudit, est, quod arguitur ocium infructuosaeque temporis consumptio. O quam nobile est tempus, in quo tanta bona tamque inestimabilia in exiguo tempore, aut acquiri, aut amitti possunt. Heu quam infructuosè, ne dicam perditè, & saepenumero flagitiosè, tempus consumitur. Quam detestabile est ocium, quo irrecuperabilis gratia & gloria amittitur. Nolite rogo ocio indulgere. In desiderijs enim est omnis ociosus: operantem uero & animo occupatum uicia interim non fatigant. Est itaque fructus ex opere seu occupatione licita duplex. Primus, qui est quod opus ipsum lucrum, commodum, utilitatemque aliquam, quare fit, secum adfert. Secundus est puritas cordis, quia mens honestè aliterque occupata interim se ab actu uiciorum temperat, quiescitque, quum ediuerso in ocio nunquam quiescat cor hominis, sed tanquam inter procellosos fluctus per varias tentationes inquietum continuè sauiat. Multa enim mala docet ociositas. Docuit Dynam uirginitatem amittere, docuit Dauid adulterium committere. Quanta denique mala ociosis quotidie eueniant, in omnium est oculis manifestum. Nonne furta, sacrilegia, rixas, ebrietates, aleationes, scortationes, homicidiaque quotidie ocium germinat? Hi sunt fructus eius. Semper igitur occupatio aliqua licita nos detineat, ne quem inueniat diabolus ociosum. Est tamen inter occupationes quoque non exigua differentia. Occupatio sancta est studium scripturae lectioque sacra. Colloquium quoque dulce cum Deo, siue per meditationem, siue per orationem fiat mentalem, est occupatio utilissima. Contemplatio denique diuina, crebraque ad eundem iterata aspiratio, si occupatio dici debet & non magis quies, suauiissima est & cum primis fructuosa. Laudantur quoque actiuae uitae occupationes, quibus infirmis seruitur, operibus uel misericordiarum & elemosynis animus intenditur. Nec illaudati sunt labores corporis, seu operationes corporales, quos ferre

V suadet,

Jerem. 21.

Prover. 22.

Thren. 1.

Poenitentia felix.

Ocium quanto studio fugiendum.

Occupationis licite fructus triplex.

Eccle. 35.

Gene. 14.

1. Reg. 11.

Ocium quanta mala germinat.

Occupatio sancta quae fit.

F. VI
21

suadet, aut familiaris necessitas, aut egestas, aut honestus filiorum amor ad Dei gloriam educandorum, aut certe pietas, ut ad manum semper sit, quod porrigas egeno. Hæc omnes circumstantiæ sunt optimæ, incentiu- que sanctissima ad operandum.

Sunt præterea causæ aliæ, quare laboratur, puta ut aut animi ocium pa- silens vitetur, aut concupiscentia, quæ in ocio sæuit, frænetur, aut ut à pec- catis per occupationes externas animus hominis operantis impediatur, cordisque puritas iugis ac perfectissima custodiat. Tam breue est autem vitæ nostræ tempus, ut vitæ nostræ omnem cursum, diem nominauerit. O- peremur igitur bonum ad omnes, & ocium deuitemus, quia dies mali, & tempus breue est. Veniet nox, id est, terminus nostræ vitæ, atque id quod vitam nostram sequitur, quando nemini operari licebit, sed iuxta opera nostra, quæ iam præcesserunt, tunc mercedem nos oportet accipere. Nihil enim nos comitatur aliud, aut sequitur in morte, hoc est, neque amici, ne- que filij, sed nec opes, aut honores, non elegantia formæ aut voluptas, sed opera nostra sequuntur nos, pro quibus accipiemus mercedem siue bonam, siue malam, iuxta operum conditionem. Nemo igitur nos decipiat, ne- mo ab operibus nos bonis auocet. Neque enim hic legimus quenquam ociosum, quenquam in vinea Domini non laborantem, mercedem accepisse, sed dixisse patrem familias: *Voca operarios & redde illis mercedem.* Quam- uis enim nouissimis dederit denarium diurnum ut primis, misericorditer sic agens, nec his nouissimis quod vna tantum sint hora operati, imputans negligentiam ac tarditatem, sed dicens cuidam: An mihi non licet, quod volo facere? nemo tamen in vinea non laborans, sed operarij soli mercedem recipient. Quodcumque igitur potest manus tua facere, instanter opera- re, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erit apud inferos, quo tu properas. Caterum, quem non terreat verbum quod nouissimum à Christo in hoc Euangelio dicitur: Multi sunt vocati, pauci verò electi. Durum est hoc, & formidabile verbum, quod mirum est, quomodo non scriptum à nobis cogitetur expendaturque. Veritas enim hoc dixit, quæ mentiri aut im- ponere potest nemini. Electi sunt illi, qui ad dexteram in iudicio extremo collocabuntur audituri: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Hi, inquit, erunt pauci. Porro vocati sunt omnes, quotquot notitiam receperunt fidei, quibusque manifestari Deus so- cit viam salutis æternæ, paratus eisdem dare regnum cælorum, si crediderint & obediuerint sibi. Ex multis itaque vocatis pauci tantum remanebunt electi, quia homines ferè omnes magis diligunt tenebras, quam lucem, magis diligunt vana ac mundana, quam æterna. Idcirco mirum non est paucos esse electos. Ecce charissimi omnes sumus vocati. Quotquot nostrum electi fuerint, nescimus. Signa tamen sunt aliqua quibus nos electos esse possumus considerare. Si enim peccata nobis nostra displicent, si Deum offendisse dolemus, si pro nulla re iterum Dei mandatum transgre- di volumus, si Deum offendere timemus, si Deum diligimus, cuius amo- re sustinere volumus, quicquid ille nobis imposuerit ferendum, si eius honorem zelamur, si denique eius amplectimur beneplacitum, & si in his Deum quaerimus purè pericuerantes, signum est quod Dei electi sumus.

Gal. 4.
Eph. 5.
Ioan. 9.

Math. 20.

Ecl. 9.

Math. 5.

Vocati quo-
modo multi
dicantur.

Ioan. 3.

Electio-
nis
signa quæ.

Tanto

Tanto itaque sollicitiores simus ad bona opera, quo an electi sumus, nescimus. Dominus noster Iesus Christus illuminet & inflammet corda nostra quo semper solliciti maneamus, ne quid, quod diuinæ suæ maiestatis offendat oculos, admittamus: largiente id nobis eodem Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IN SEXAGESIMA, EPI-
stola B. Pauli Apostoli, II. Corinth. XI.

Libenter suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim, si quis vos in seruitutem redigit, si quis deorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cedit, secundum ignorantiam dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet (in insipientia dico) audeo & ego. Hebraei sunt & ego. Israhelita sunt, & ego. Semen Abrahae sunt, & ego. Ministri Christi sunt, & ego (ut minus sapiens dico) plus ego. In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis quinquies quadragenas una minus accepi. Ter virgis caesus sum, semel lapidatus sum, ternasfragium feci, nocte & die in profundo maris fui: in itineribus saepe: periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & arumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate. Præter illa que extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vrer? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis mea sunt, gloriabor. Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi scit, qui est benedictus in secula, quod non mentior. Damasci prepositus gentis Areta regis, custodiebat ciuitatem Damascenorum, ut me comprehenderet. Et per fenestram in sporta demissus sum per murum: & sic effugi manus eius. Si gloriari oportet, non expedit quidem. Veniam autem ad visiones & reuelationes Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit) raptum huiusmodi usque ad tertium celum. Et scio huiusmodi hominem (sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit) quomiam raptus est in paradysum, & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. Nam etsi voluero gloriari, non ero insipiens. Veritatem enim dicam, parco autem, ne quis me existimet supra id, quod videt in me, aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mea angelus Satanae, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet a me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.